

MŪSŲ LIETUVA

NR. 41 (1576) – SEMANÁRIO – 1978 M. SPALIS – OUTUBRO 19 D. – 5,00 kr.
Rua Juatindiba, 20 (28) Caixa Postal 4421 – 01000 São Paulo, SP. Tel. 273-0338

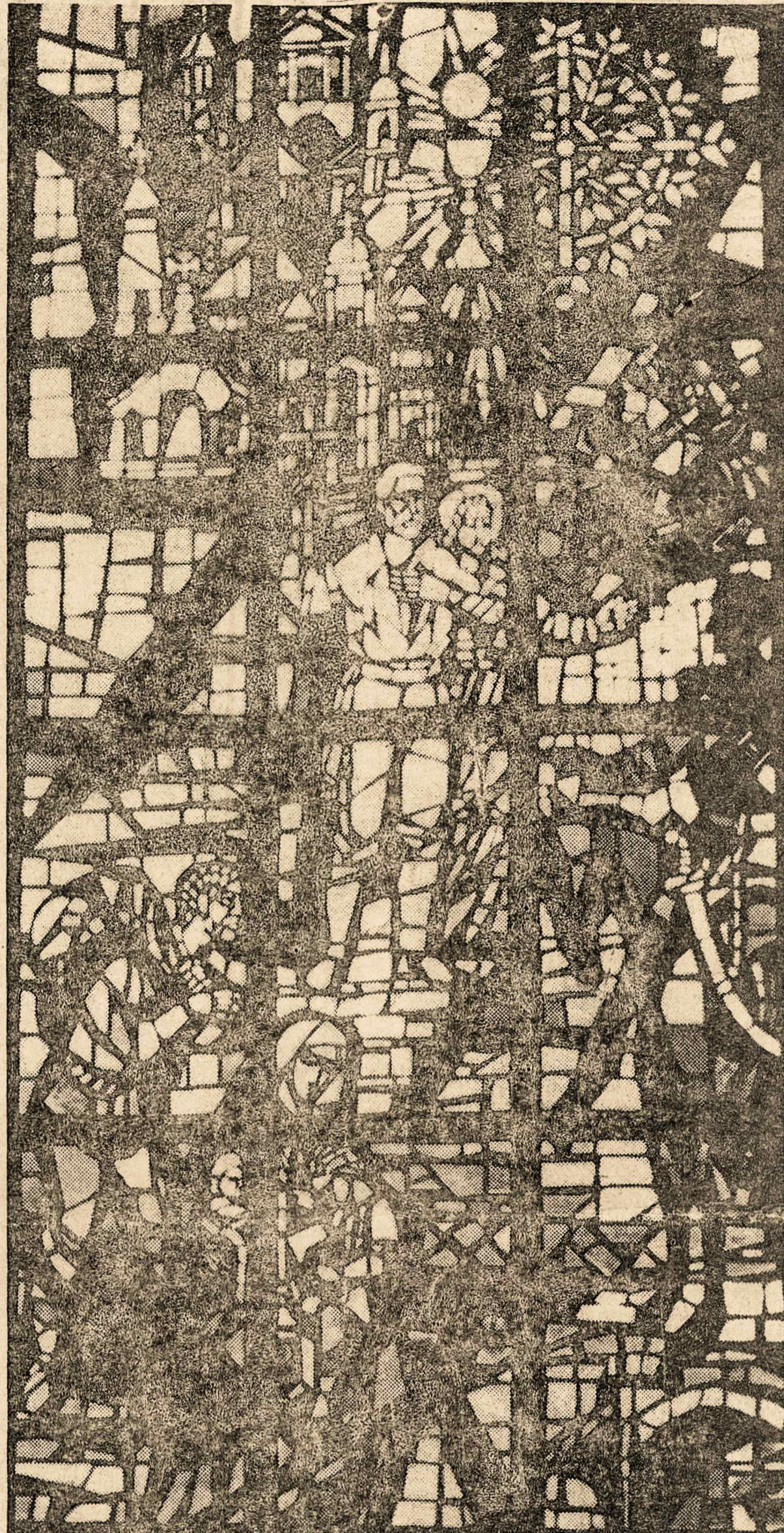
SPAUDOS ŠVENTEI ARTĖJANT

Jau kelinti metai esame liudininkai liūdny įvykių: dalis įmonių bankrutuoja arba, norėdamos to išvengti, sustabdo dalį gamybos ar net ir visą savo veiklą. Panašioje padėtyje yra atsidūrusi ir mūsų spauda. Dėl į padanges iškilusių kainų ji išgyvena likiminę kovą. Jos darbuotojai nė nemano streikuoti, bet nesyki aukoja savo poilsio valandas ir kuklų skatiką, kad spauda galėtų tęsti savo svarbią misiją išsivijoje. Čia ji atlieka svarbesnį vaidmenį, negu nepriklausomaj Lietuvoj, kurioje buvo prieinama visa eilė komunikacijos priemonių. Gi čia mes neįstengiame naudotis nei televizija, nei radiju, nei braziliska spauda. Kelių jos darbuotojų aukojimasis gali jai šiek tiek padėti, bet negali jos išgelbėti per eilę metų, jei iš kur nors neateis jai stipresnė pagalba. Vietinės spaudos pajamų pagrindas yra skelbimai; lietuviškoji spauda tuō negali pasigirti, nes tai jai yra neįmanoma. Prenumeratų mokesčio didinimas nevisada padidina pajamas, nes dėl to dalis prenumeratorių atkrinta, taigi čia ir yra mūsų spaudos pagrindinė problema: ji turi surasti naujų ir pastovesnių pajamų šaltinių arba... turi nustoti egzistuoti. Mažos etninės grupės spaudai mažai tegalės padidinti pajamas iš skelbimų ar panašių šaltinių. Todėl atrodo, kad jai yra likusi vienintelė realesnė išeitis – sąmoningos plačiosios visuomenės parama, galinti jai padėti išsilaikyti per ilgesnę metų eilę.

Bet... ar ji yra verta tokios paramos ir visų mūsų dėmesio? Tuo galbūt geriausiai įsitikiname, kai spauda atostogauja arba kai jos negalime gauti dėl pašto streiko ar panašių priežasčių. Tada pajuntame, kad kažko svarbaus mums trūksta. Vakarai ir savaitgalio rytmečiai tampa nuobodžiais.

Yra visa eilė argumentų, kalbančių už tai, kad spauda yra viena iš svarbiausių ir būtinai išlaikytinų mūsų veiksmų išsivijoje. Dėl vietos ir laiko stokos, čia suminėsiu tik du iš jų. Pirmą, lietuviška veikla čia gali klestėti kaip tik todėl, kad mūsų spauda jai nuosirdžiai talkina: įdėjai porą skelbimų apie vykstančius renginius ir... salės prisipildo gausiais žiūrovais. Antra, jos dėka viso pasaulio lietuviai pasijunta kaip viena graži šeima: yra įmanoma viens apie kitą sužinoti, palaikyti ryšius ir t.t. Jutimas, kad mes vieni krutame, bet viso pasaulio lietuviai – suteikia mums nemaža stiprybės bei ryžto ir toliau dirbti bei aukotis. Spaudai syki suklypus, jos jau nebeįstengtume atgaivinti. Be spaudos taptume atskirų salelių daug dirbą, bet mažai pasiekia darbuotojai. Spaudos baliai sudaro progą pasakyti mūsų spaudai ačiū, vienu ar kitu būdu ją paremiant. Proga yra daug, tik reikia didesnio įsigilavimo į reikalo svarbumą, reikia daugiau nuosirdžių rėmėjų. Tad visais būdais **REMKIME SPAUDA, KOL DAR NEVĖLU**, nes jos netekę pakriktime, kaip dykumoje paklydę paukščiai.

T. Ž.

Didysis vitražas Lietuvos Kankinių šventovėje Toronte - Mississaugoje. Jis vaizduoja lietuvių tautos kovą už krikščioniškąjį tikėjimą. Autorius — dail. ALBINAS ELSKUS
Nuotr. O. Burzdžiaus

Sveikiname

JONĄ PAULIŲ II!

SPALIO 16 DIENĄ BUVO IŠRINKTAS POPIEŽIUM KARDINOLAS KAROL WOJTYLA, KROKUVOS (Lenkijoje) ARKIVYSKUPAS, KURIS PASIRINKO JONO PAULIAUS II VARDĄ.

MŪSU KAIMYNAS, GERAI PAŽĖSTAS KOMUNIZMO TERIOJAMUS KRAŠTUS, MOKĖS NURODYTI BAŽNYČIAI TINKAMĄ IŠGANIMO KELIĄ, IR, TIKIMĖS, GELBĖS, KIEK GALĖS, IR PERSEKIOJAMUS MŪSŲ BROLIUS BEI SESES.

POP. JONUI PAULIUI II SVEIKINIMAI, LINKĖJIMAI IR MŪSŲ IŠTIKIMYBĖ.

Valdo ne Brežnevas, o baimė

Prof. dr. Aleksandras Štomas apie dabarties Lietuvą ir išeivijos užduotį

Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungos valdybos pakviestas, Lietuvos disidentas A. Štomas rugsėjo 22 d. kalbėjo Toronto lietuvių visuomenei apie dabartinį gyvenimą okupuotoje Lietuvoje, iš kurios išvyko tiktai prieš ketverius metus. Su juo turėjo atvykti ir antras disidentas rašytojas Tomas Venclova, bet negalėjo ryšium su nauju amerikiečių užmoju siūlyti jį kandidatui į Nobelio premijos laureatus.

Visų pirma A. Štomas suminėjo keletą faktų iš kasdieninio gyvenimo Lietuvoje, kurie rodo, kad už rutiniško fasado vyksta tyli kova už Lietuvos gerovę, kultūrinį savarankiškumą. Lietuviai pareigūnai dirba sovietinėje sistemoje, vykdo jos reikalavimus, bet kartu žvalgo, kaip išlaikyti lietuviškumą. Dėlto susidaro kasdieninė dilema, kurią kiekvienas turi savaip spręsti. Tikrai tokiom profesijom, kaip gydytojai, technikai ir pan., yra lengviau, nes jos gali maždaug vienodai veikti kiekvienoje sistemoje. Kas kita humanitarinėms profesijoms, kurios tiesiogiai turi tarnauti režimui. Tos rūšies pareigūnai, nori pasireikšti ir lietuviškoje srityje, turi rasti atitinkamą erdvę sovietinėje sistemoje. Iškritus iš jos, pasibaigia visos galimybės veikti ir iškyla kasdieninės egzistencijos klausimas.

Sunkus derinys

Iškritimas iš sistemos ir pasitraukimas į pogrindį yra pavojingas, nes gali būti greit išaiškintas ir sunaikintas. Dėlto tenka sovietizmą derinti su lietuviškuoju patriotizmu. Tuo keliu ejo ir tebeina dauguma lietuvių. Jį galima būtų pavaizduoti viena sovietine apysaka, kurioje rašoma apie veikėją, skelbiantį, kad jis gali nušokti nuo augšto bokšto ir neužsimušti. Jis tai pademonstruoja žmonėms, kurie mato aną drausulį, šokantį nuo bokšto ir skraidantį ore. Bet kaip jis ten laikosi, kokio mechanizmo dėka, niekas nežino. Tai ir yra iliustracija žmonių, kurie sugeba veikti sovietinės sistemos rėmuose.

Galima rezistencija?

Rezistencija taip pat eina tuo pačiu keliu, būtent, stengiasi rasti vietą pačioje sovietinėje sistemoje. Taip buvo su J. Jurašu valstybės teatre, taip buvo su Tomu Venclova ir kitais. Kurį laiką jie gali išvengti triuškinančios sovietinės mašinerijos. Ta mintis buvo įdomiai išreikšta viename teatro vaidiniame. Pranašas Jona, išlindęs iš banginio vidurių, pasakoja nu-

Prof. dr. ALEKSANDRAS ŠTOMAS, Lietuvos disidentas, kalba Toronto lietuviams apie okupuotos Lietuvos gyvenimą sovietinėje sistemoje ir ateities perspektyvas. Paskaitą rengė Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungos valdyba
Nuotr. A. Šeškaus

stebusiems žmonėms, kaip išliks gyvas, būtent, radęs tokią vietelę, kurios nepasiekia virškinamieji banginio organai. Deja, pavojus prasideda, kai užgriebia sovietinės mašinerijos dantys.

Atviros rezistencijos proveržiai būna reti, bet pasitaiko specialiomis progomis. Tokie proveržiai įvyko 1956 m. Vėlinėse ryšium su gyventojų sukilimu Vengrijoje, Izraelio-arabų karo atveju, sovietinio "išlaisvinimo" dvidešimtmečio proga 1960 m. (minia mušė milicininkus sporto stadijone ir Kauno gatvėse). Labai ryškus rezistencijos proveržis buvo Romo Kalantos susideginimas. Tada į gatves išėjo ne mokslus einantis, bet darbininkiškas jaunimas. Lietuvius suerzino valdžios pareiškimas, esą Kalanta buvo psichiškai nesveikas. Norėdamas tai paneigti, kitas jaunuolis viešai susidegino Varėnoje, prieš tai aplankęs gydytoją ir gavęs pažymėjimą, kad buvęs sveikas. Anais Kalantos metais ir vėliau demonstracijų šūkiu buvo: "Rusai lauk iš Lietuvos! Tegyvuoja nepriklausoma Lietuva!"

Dauguma — apolitiški

Tokie proveržiai yra žvaigždinės valandos, gana retos. Dauguma žmonių stengiasi būti apolitiški, nes politika yra bjaurus, šlykštus dalykas (reikia veidmainiauti) ir pavojingas. Dėlto jie visą dėmesį nukreipia

į šeimą, privačius ratelius, materialinę gerovę. Užsieniečiai stebisi matomu medžiaginių gėrybių gaudymu. Bet tai vyksta ne tik dėl tų gėrybių stokos, bet ir dėl žmonių dėmesio sukonzentravimo į medžiaginius dalykus, ypač ateinančius iš Vakarų. Tuo norima pasakyti, kad gyventojai, nors apolitiški vidaus gyvenime, identifikuojasi su Vakarais ir nori pasakyti: "Mes nesam tarybiniai".

Turto grobstymas

Stokojant medžiaginių gėrybių, vyksta platus vadinamojo visuomeninio turto grobstymas. Žmonės aiškina sau, kad oficialus turtų paskirstymas šlubuoja ir dėlto gyventojai patys pasiima trūkstantus dalykus, tuo papildydami sistemą. Valdžia kovoja su turto grobstymu, bet neįstengia, nes reikėtų bausti daugumą gyventojų. Dėlto ji tai daugiau ar mažiau toleruoja. Tik politinės rezistencijos ji absoliučiai nepakenčia. Gyventojai tuo naudojami ir vogtomis gėrybėmis dalinasi. Yra susidaręs net priežodis: "Vienas rysi, papsprinsi".

Tuo būdu Lietuvoje ir kituose sovietų valdomuose kraštuose yra išsigalėjusi korupcija. Plačiai priimti kyšiai. Pvz. vienu metu Klaipėdoje prekybinės (?) bazės vedėju buvo Gedvilas. Jis savo apsukrumo dėka buvo tapęs milijonierium. O ir kitiems nesigailėdavo riebių dovanų, ypač atsakingiems parei-

gūnams. Galų gale jo paties draugai jį nužudė. Kartą jie pakvietė į sutartą vietą ir prašė atnešti 100.000 rublių. Gedvilas atėjo, bet pinigų neatnešė. Draugai jį nušovė, tačiau pinigų nerado.

Sistemos pagrindu — baimė

Nežiūrint korupcijos, medžiaginių gėrybių stokos, krašte vyrauja baimė. Visur esantis Saugumas, kuriame dirba ne mėgėjai, bet didmeisteriai, viską kontroliuoja. Pagrindinis sistemos cementas yra baimė. Režimo sistemos viršūnėje yra ne prezidentas Brežnevas, bet baimė. Jeigu revoliucijos pradžioje vyravo idealistai, tai dabar — oportunistai. Jiems svarbu ne idėja, o nustatyta tam tikra gyvenimo norma, kurios pažeisti negalima. Paskutinis įsitikinęs komunistas buvo N. Chruščiovas. Dabartiniai partijos vadai tokie nebėra.

Panaši būklė ir Lietuvoje. Paskutinis idealistas komunistas buvo Vladas Grybas, kuris 1954 m. nusišovė, nes negalėjo pakelti prarajos tarp komunistinės teorijos ir tikrovės. Dėlto tapo alkoholiku, bandė savo kančią nuraminti nuodais, vėliau baigė savo dienas tragiškai. Dalis buvusių idėjinų komunistų, kurie jaunystėje buvo komunistai (pvz. T. Venclova, J. Jurašas, A. Štomas), vėliau tapo disidentais. Sovietinis marksizmas tėra apgaulus triukas pusiau apsišvietusiam žmogui privilioti.

Taigi, sovietinė sistema laikosi dviem pagrindinėm atramom — baimė ir korupcija. Ko nepasiekia baimė, padaro korupcija — viliojimas karjera, atlyginimas, papirkimas, kyšiai ir pan. Tuo būdu norima parodyti, kad bijoti apsimoka — bijosi, busi gerai atlygintas.

Propaganda, neapykanta, rezignacija

Sovietinė propaganda yra plačiai išvystyta, bet ja niekas netiki. Tai vadinamojo bukinančio efekto padarinys: žmonės tos propagandos nei girdi, nei mato, nors ji visur labai ryški. Pvz. užsienietis, pastebėjęs Maskvoje plačius transparentus virš gatvės su komunistiniais šūkiu, klausia taksio vairuotoją, ką tai reiškia. Vairuotojas atsakė: "Mes jų nematom".

Pastebimas Lietuvoje ir antagonizuojantis efektas: visa, kas ateina iš viršaus, visa, kas svetima, yra nepriimtina, nes erzina, pykina, verčia reaguoti. Šis jausmas, nukreiptas prieš rusus (ultraksnefobija), gali plačiai išsilieti ir tapti pavojingu, ypač krizių laikotarpiais. Jei pvz. lietuviai imtų mušti rusus, gali pasikartoti Čekoslovakijos atvejis. Tuo atveju rusų tolerancija pasibaigtų ir lietuvišką-

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

DOVANOS IŠ UŽSIENIO

Juozo Bulotos humoreska "Pasi-kalbėjimas su užsieniečiais", paskelbta "Tiesoj" rugsėjo 3 d., pasi-šaipto iš užsieninių džinsų ir marš-kinėlių, kuriuos taip yra pamėgęs Vilniaus jaunimas. J. Bulota pasa-koja apie vieną studentą, panorusį užmegzti ryšius su užsieniečiais Ge-dimino aikštėje: "Keli atvykėliai su-stojo greta manęs. Merginos apsi-tempusios džinsais, jie net braška. Vaikiniai užrietę galvas šukauja, vie-nas kitą į pašones kumščiuoja, nuo-rūkas mėto į šalis. Praeiviai iš tolo dairosi — koks savitas vakarietiškas betarpiškumas!

Žvilgtėrėjau į užrašus. O-o! Pa-taikiau! Garsiausių vakarų tabako ir kitų firmų atstovai!

"Marlboro" — užrašas ir vaizdelis ant kelnų liudijo, kad šis vaikinys iš dėdės Samo žemės. Vieno ir olando besama — "Peter Stuyvesant" — užrašyta. Ir nupiešta rūkstanti ciga-retė. Šitos dvi — tikrai anglės. Ant krūtinės Vindzoro hercogo portretai su Anglijos liūtu įspausti. Greta iš-pūstakis su haigiančia nusirengti gražuole ant savo plačių strėnų rek-lamuoja prancūzų firmos apatinius baltinius.

Kokia kalba juos dabar prašne-kinti? ..

Susikaupiau kalbų atsargas ir sa-kau:

— Sil vū plė, ekskiuzi, Amster-dam—Rotterdam? Du jū spyk ingliš?

Žiūri į mane ir nė žodžio nesu-pranta.

Štai tau ir prancūzų firmos at-stovas! Susikalbėti negali. O gal jis arabas, ar iš Malapagų salyno atva-žiavęs?

Aplink mane ėmė burtis daugiau užsieniečių.

Žiūriu, vienas laiko rankoje plast-masinį maišą, o ant jo stambiomis raidėmis užrašyta: "Hans Ritter. Fri-sche Eier".

Va to dar betrukė! Savo kiauš-i-nius pas mus išparduoti užsimanė! Na, bet vokiškai aš jau su juo susi-nesėsiu!

— Guten Tag!

Vokietis sumišo. Ir aš sumišau. Visko mačiau, bet kad vokietis nesu-prastų vokiškai, taip dar nepasitai-kė.

Padėtį išgelbėjo jo draugas:

— Er ist fon Antakalnis, — pa-sakė ir mostelėjo į išpūstakį.

Kad kitoje sulyje irgi yra Anta-kalnis, neįtikins. Supykęs parodžiau i užrašą.

— Und vas ist das? — prirėmiau jį prie sienos. Jeigu esi pirklys iš Hamburgo, tai ir nesigink!

Jis nusikvatojo ir atvertė skverną.

— Fiunf rubel, — paaiškino jo bičiulis.

Atseit, tokį maišiuką jis nusipir-ko už penkis rublius iš po skverno.

— Einam, — pašaukė visus lietu-viškai aptemptais džinsais mergina.

Tik dabar supratau, su kokiais su-sipažinau turistais."

MIRSTA KUNIGAI

Panevėžio kapinėse liepos 20 d. iš-kilmingai buvo palaidotas šio miesto katedros altaristas a. a. kun. Myko-las Banaitis. Velionis buvo gimęs 1902 m., kunigu išventintas 1928 m. Kaune. Klebonavo įvairiose Panevė-žio vyskupijos parapijose, kol dėl pa-šlijusios sveikatos buvo priverstas pasitraukti iš šių pareigų. — Rug-pjūčio 23 d. mirė Panevėžio vysku-pijos Velykių klebonas a. a. kun. Henrikas Prialgauskas, gimęs 1892 m., kunigu išventintas 1920 m. Kle-bonu buvo Skapiškyje, Imbrade, il-giausiai — Velykių parapijoje. Sta-sio Žemaičio slapyvardžiu reiškesi li-teratūroje kaip dramų autorius. — Rugpjūčio pabaigoje amžinybėn iške-liavo a. a. kun. Juozas Razminas, Kauno vyskupijos Raudonės parapi-jos klebonas. Velionis buvo gimęs 1904 m., kunigu išventintas 1932 m. Vikaravo Veliuonoje, Pagiriuose, Rumšiškėse, klebonavo Sardininkuo-se, Raudonėje. Palaidotas Raudonės kapinėse. — Mirusiųjų sąrašą papil-do ir a. a. kun. Petras Ašaka, gimęs 1908 m. Kriaunų k., Kiauklių par., Ukmergės apskr., kunigu išventintas 1942 m. Vikaravo keliose parapijose; pastaruoju metu ilgesnį laiką buvo Kaišiadorių vyskupijos Žiežmarių klebonu ir apylinkės dekanu. Šiemet Lietuvoje jau mirė 16 kunigų.

V. Kst.

Valdo ne Brežnevas

jį gyvenimą užgniaužtų. Išeivi-jos lietuviai ši tautos jausmą turėtų racionalizuoti ir skatinti ne jo išsiliejimą, o pozityvų sprendimą teisinėmis priemo-nėmis (pvz. atsisteigiant nepri-klausomai Lietuvai, nustatyti, kas gali būti Lietuvos piliečiu).

Esant tokiai sistemai, kuri laiko Lietuvą stipriai surakinatą, netrūksta ir resignacijos jaus-mo, skatinančio visišką prisitai-kymą ir net kolaboraciją. Gal-vojama taip: rezistencija ir net 8-rių metų partizaninis karas nieko nedavė, tik nuostolius; reikia taikytis prie Maskvos,

nes nuo jos viskas priklauso; tik pasikeitimai Maskvoje gali nulemti Lietuvos likimą.

Išeivijos užduotis

Okupuotoje Lietuvoje į da-bartinę išeiviją žiūrima kaip į organišką tautos tęsinį, kuriam priklauso centrinis vaidmuo ko-voje už Lietuvos laisvę. Mano-ma, kad išeivija daro tai, kas šiuo metu galima, nepriklausomybei atgauti. Išeivijos užduo-tis — ne tik išsaugoti tautos pa-vidalą, bet ir paruošti valstybi-nio atsteigimo gaires, nes tai

neįmanoma okupuotoje Lietu-voje. Ta prasme išeivija turi būti tautos avangardu. "Būki-me verti tos didelės istorinės misijos, kurią uždėjo ant mūsų pečių likiminė situacija" — bai-gė A. Štomas.

Dalyvių klausimai

Po paskaitos buvo pateikta visa eilė klausimų. Paskaitinin-kas gyvai ir išsamiai į juos at-sakinėjo. Čia suminėsime kele-tą būdingesniųjų.

1. Ar eurokomunistai yra to-kie pat, kaip sovietiniai? — Bū-dingas jų bruožas — siekti val-džios ne revoliuciniu būdu, o parlamentiniu. Tuo jie nesiski-ria nuo socialdemokratų. Ta-čiau vienas jų vadų (Ispanijos komunistų) pareiškė, kad atėję valdžion parlamentiniu būdu elgtųsi kaip revoliucininkai. Tai reiškia būtų totalistais, kaip ir sovietiniai komunistai. Juk ir Hitleris atėjo valdžion rinkimų keliu . . .

2. Kaip Jums atrodo lietuvių išeivijos komunistai — idealis-tai, oportunistai, nesusipratė-liai? — Kalbėjau su įvairių par-tijų žmonėmis, bet išeivijos ko-munistų nesu sutikęs. Jei pa-kviestų, mielai kalbėčiau ir jiems.

3. Kokios yra rusų tautos nuotaikos? — Tikslių duomenų nėra. Pastebimos trys žymesnės srovės. Dalis rusų identifikuojasi su dabartine valdžia — nors ji bloga, bet rusiška, ginanti tautą nuo pavojų. Antra dalis yra tautinio nusistatymo. Jai bolševizmas yra svetimas kūnas. Jis engia rusus, kaip ir kitas tautas. Reikia jungtis vi-som Sov. Sąjungos tautom šū-kiu "Visų šalių nacionalistai, vienykitės!" Šūkis darosi popu-liarus. Gali susidaryti bendras visų tautų frontas. Trečia rusų dalis remia demokratinį sąjūdį (Sacharovo grupė . . .). Kadangi rusų skaičius imperijoje mažėja, jie jaučiasi priversti daryti nuolaidų ramybės dėlei. Kaiku-rie rusai siūlo Rusijai išstoti iš Sov. Sąjungos.

4. Kaip su tremties vyriausy-be? — Visų pirma reikia su-

tvarkyti valstybinę Lietuvos os-tinumą, nieko nedelsiant Dip-lomatijos šefui St. Lozoraitiui jau suėjo 80 metų. Jeigu jis viešu dekretu, ir tai laiku ne-paskirs ministerio pirmininko pagal 1938 m. konstituciją. Lie-tuvos valstybingumas teisiškai bus palaidotas. Mano nuomone, geriausias kandidatas į premje-rus yra St. Lozoraitis, jn Tai atlikus, galima bus kalbėti ir su kitų kraštų vyriausybėm.

5. Ar Lietuvai pavojinga ru-sifikacija? — Taip, pavojus yra. Tai rodo Latvijos ir Estijos pa-vyzdžiai. Lietuvoje tik du mies-tai yra labai paliesti rusifikaci-jos — Klaipėda ir Vilnius (apie 50% lietuvių). Tautinė lietuvių sąmonė stipri. Tai mato sovieti-niai vadai. Jie vengia antagoniz-mo, nes nenori antros Čekoslo-vakijos. Lietuvių surusinti ne-įstengs, bet fiziškai sunaikinti gali.

6. Ar verta važiuoti į lituanis-tikos kursus Vilniuje? — Kiek-viena skyle į Lietuvą reikia naudotis. Vietoje geležinės už-dangos atsirado retežinė (sky-lėta). Vilniuje vyksta užsienie-čiams paruoštas mulkinamasis procesas, bet lektorai širdies neįdeda. Kursų rezultatai tauti-niu požiūriu geri. Jeigu ten vyksta neparuoštas jaunimas, kalta pati išeivija. O paruošti reikia, kad nebūtų naivūs, orientuoti ir "G. Krašte" ne-liaupsintų sovietinės santvar-kos. Šiaipjau kiekvienas žodis iš laisvojo pasaulio yra kaip bal-zamas pavergtiesiems. Pvz. kai prof. A. J. Greimas iš Prancū-zijos skaitė paskaitą Vilniaus un-te, veržėsi minios. Vilniaus kursų neturėtume bijoti. Tegu jie mūsų bijo.

7. Kaip išeivija galėtų padė-ti okupuotai Lietuvai? — Visų pirma baigti tarpusavio ginčus ir atsisukti veidu į Lietuvą. Pa-ruošti Lietuvos nepriklausomy-bei atstatyti programą. Teikti paramą politiniams kaliniams.

Pastaba — Šis rašinys yra laisvas ir santraukinis atpasa-kojimas dr. A. Štomo minčių, kurias jis plačiai dėstė toron-tiečiams. R. P.

KARDINOLAI IR KONKLAVA

BENVENUTAS RAMANAUSKAS, OFM

Per pirmąjį Bažnyčios istorijos tūkstantmetį popiežiai buvo renkami populiariu liaudies pritarmu. Popiežius Mikalojus II 1059 paskelbė kardinolų kolegijos nuostatą.

Žodis "kardinolas" yra kilęs iš lotyniškojo "cardinalis" (pagrindinis). Tai Katalikų Bažnyčios dignitorius, paprastai vyskupas, popiežiaus patarėjas ir padėjėjas Bažnyčios valdymo darbe.

Šiandien kardinolų kolegija susidaro iš Romos kurijos ir reikšmingų pasaulio vyskupijų dignitorių. Mirus popiežiui, ji rūpinasi Bažnyčia ir renka naują popiežių.

Kardinolai

Šv. Petras į Romą atvyko apie 55 metus po Kristaus. Ten jau buvo krikščionių, ir siautė jų persekiojimas. Krikščionys ėjo į pogrindį. Jie jungėsi į būrelius, kurie jau žinojo savo kelią aplink Romą. Žinojo, kurie romėnai jiems pagelbės, kuriais galima bus pasitikėti ir kuriais ne. Iš pirmųjų krikščionių sugebėjimo mitriai atidaryti ir uždaryti grėsmingas duris atsirado lotyniškas žodis "cardo" — durų sąvara.

Beveik 400 metų kardinolai Bažnyčioje neturėjo nustatyto vaidmens. Praėjo dar kiti 500

metų, kai kardinolai tapo popiežiaus rinkėjais. Tačiau jie Bažnyčiai buvo svarbūs savo patyrimu ir išmintimi nuo pat pirmųjų krikščionybės dienų.

Kardinolų skaičius

1586 popiežius Sikstas V, pranciškonas, nustatė kardinolų skaičių — 70. Tas skaičius buvo nustatytas pagal Senojo Testamento Mozės patarėjų skaičių: "... Surink man septynias dešimtis vyrų iš Izraelio senesniųjų, apie kuriuos tu žinai, kad jie tautos senesnieji ir viršininkai, ir nuvesi juos prie sandaros p dangtės... idant kartu su tavim neštų tautos našta, ir ne tu vienas būtum apsunkintas" (Sk 11, 16).

Prieš tai jau popiežius Paulius IV (1555-59) kardinolų skaičių buvo padidinęs iki 70, o popiežius Pijus IV (1559-65) jų skaičių pakėlė iki 76.

1958 popiežius Jonas XXIII kardinolų skaičių padidino iki 85. Dabar, mirus popiežiui Pauliui VI (1978), jų skaičius liko 117 (iš jų 4 pranciškonai).

Kardinolų drabužiai

1630 popiežius Urbonas VIII kardinolam suteikė Eminencijos titulą, kad išskirtų juos iš vyskupų ir arkivyskupų.

Kardinolai turėjo 50 skirtingų ceremonialinių drabužių. Du iš pažymėtinų — raudona skrybėlė ir purpurinis apsiaustas.

Raudona spalva buvo kankinių spalva; kardinolam ji simbolizavo pasiryžimą lieti kraują už Bažnyčią.

Purpurinė spalva senoj Romoje buvo kilnumo ženklas. Bajorus gatvėj buvo galima pažinti tik iš purpurinių drabužių.

Balta spalva buvo rezervuota valdovams: imperatoriam, karaliui ir popiežiam.

Dominuojanti kardinolų aprangos spalva buvo raudona: raudonos sutanos, raudonos pirštinės, raudoni batai. Reikšmingiausia buvo raudonoji skrybėlė.

1245, esant popiežium Inocentui IV, Lijono I susirinkimo dokumentuose užtiknam, jog kardinolai, atvykę į susirinkimą, turi nešioti raudoną skrybėlę.

Jau prieš renesansą menininkai piešdavo ar įgraviruodavo ant arklių jojančius ar pėsčius kardinolus. Iškilmingose procesijose kardinolai jodavo paskui popiežių, ant galvų užsidėję savo raudonas skrybėles su aukštinėmis juostomis, surištomis po smakrais, ir su kabančiais spurgais.

1464 popiežius Paulius II paskelbė, kad kardinolai per šventas apeigas daugiau nebenešiotų raudonų skrybėlių, o jų vietoj tibeteką — apskritą išsiuvinėtą kepuraitę, kad skirtųsi nuo kitų prelatų.

Kai 1870, suvienijant Italiją, buvo smogta į Bažnyčią, raudonos skrybėlės buvo padėtos į šalį. Tais metais buvo atimtos popiežiaus valstybės žemės, o

popiežiai liko belaisviais iki 1929.

Dabar, kai skiriami nauji kardinolai, kiekvienas atsiklaupia prieš popiežių, kuris uždeda ant jo galvos raudoną beretę, nešiojamą pagal nurodytas bažnytines apeigas.

Šventoji konsistorija

Tai kardinolų taryba, kuri, pirmininkaujant popiežiui, sprendžia svarbiausius Bažnyčios reikalus. Čia renkami nauji kardinolai, skiriami vyskupai, steigiamos naujos vyskupijos.

Po kiekvienos kardinolų konsistorijos popiežius gali skirti kardinolus slaptai. Šis paprotys vadinasi "in pectore" (širdyje). Jį įvedė popiežius Martynas V (1417-31).

Paskyręs "in pectore" kardinolus, popiežius rezervuoja sau teisę atskleisti jų vardus tik saugią valandą. Tuo būdu jie įeina į kolegiją pagal datos pirmenybę. Bet jei popiežius miršta neatskleidęs tų kardinolų vardų, tai jų nominavimas nebegalioja.

Popiežius Jonas XXIII 1963 "in pectore" buvo nominavęs tris kardinolus komunistų valdomose šalyse (spėjama, kad vienas iš jų buvo lietuvis). Tačiau jų vardai nebuvo atskleisti.

Kardinolas kamerlengas

Po popiežiaus mirties Bažnyčios valstybės administracija laikinai pereina kardinolų kolegijai, kurios galva yra kardinolas kamerlengas.

Tuo metu, kai popiežiaus gydytojas paskelbia, kad "Šv. Tėvas yra miręs", kardinolas kamerlengas automatiškai užima mirusio popiežiaus vietą.

Pagal senus papročius, kamerlengas, balsiai tardamas mirusio popiežiaus krikšto vardą, sidabrinu plaktuku suduoda jam į kaktą, sakydamas: "Popiežius tikrai yra miręs!"

Po oficialaus pranešimo Romos kurija apsirengia gedulo drabužiais.

Po to vyksta Žvejo Žiedo lauzymas. Tai yra didelis aukso žiedas, papuoštas brangakmeniu — ametistu ir topazu. Ant brangakmenio yra pavaizduotas šv. Petras laive, o žiedo vidaus pusėj — įgraviruotas valdantysis popiežius. Šiandien praktiškai žiedas niekada nenešiojamas; jis laikomas popiežiaus rašomojo stalo stalčiuje.

Tam tikra misija eina į apaštalinę raštinę. Ten kamerlengas prižiūri plieninio popiežiaus antspaudo sunaikinimą.

Iki naujo popiežiaus išrinkimo kamerlengas seniau turėdavo pilną galią, įskaitant net teisę kalti pinigų Vatikano pinigų

Popiežius Aleksandras III joja į Romą, kardinolų, pasipuošusių su raudonom skrybėlėm, lydimas. Spinello Aretino paveikslas 1407.

KARDINOLAI ir KONKLAVA

kalykloj. Šiandien jis gali išleisti tik pašto ženklus, juos pažymint "Vacantis Apostolicae Sedis".

Konklava

Lotyniškas "cum clave" lietuviškai reiškia "su raktu", kambarys po užraktu. Konklava — tai kardinolų taryba, susirenkanti rinkti popiežiaus, senajam mirus.

konklavos taisyklės buvo tvarkomos popiežiaus Pijaus XII konstitucijomis, taip pat buvo keičiamos popiežiaus Jono XXIII.

Visi kardinolai į konklavą susirenka po 15 dienų nuo popiežiaus mirties (jei yra reikalas, trims dienomis vėliau).

Paprotys užrakinti kardinolus, vykstant rinkimui, atsirado 1271. Tada, renkant popiežių, buvo uždelsta 2 metus ir 9 mėnesiai. Viterbo miesto autoritetai supykę užrakino kardinolus rūmuose, kol jie išrinktą naują popiežių. Bet kardinolai vis tiek dar dėsė. Vieną dieną Viterbo gyventojai, kardinolo pranciškono Bonaventūros patariami, nuardė rūmų stogą. Pagaliau miesto vadas Ranieri Gatti davė kardinolam tik duonos ir vandens... Ir taip privertė paskubinti rinkimus. Popiežius buvo išrinktas 1271 rugsėjo 1, po 2 metų 9 mėnesių ir 2 dienų be popiežiaus. Tai ilgiausias bepopiežinis laikotarpis Bažnyčios istorijoje. Išrinktasis Tebaldi Visconti iš Piacenza pasivadino Grigalium X.

Kad nepasikartotų panašūs reiškiniai, popiežius Grigalius X 1274 Lijono II Bažnyčios susirinkime būsimom konklavom paskelbė taisykles, kurios amžių tėkmėj buvo švelninamos ir vėl pagriežtinamos.

Renkant popiežių, kiekvienas kardinolas užrašo pasirinktą kandidato vardą ant balsavimo popieriaus, kurį jis įdeda į taurę ant altoriaus Sikstinos koplyčioj. Rinkimas tęsiasi 2-3 val. Reikia surinkti du trečdalius visų balsų ir dar vieną balsą. Šią teisę 1179 popiežius Aleksandras III paliko tik kardinolų kolegijai. Nėra jokio kontakto su išorės pasauliu. Į konklavą draudžiama įnešti telefono, telegrafo, radijo, foto ir kitokius aparatus.

Konklavos rytas prasideda kardinolų dekanu mišiomis. Kiti kardinolai priima iš jo rankos komunią ir klausosi lotyniškos prakalbos apie jų pareigas. Kalbamos maldos, ir prasideda balsavimas. Kiekvienas kardino-

las meta savo balsą į taurę. Jei lapelis yra sulenktas, tai palyda atidaro, kad būtų tikra, jog nebalsuota už save. Po kiekvieno balsavimo popieriai metai krosnin ir sudeginami. Nepavykus balsavimui, balsų lapeliai sudeginami kartu su drėgnais šiaudais. Šv. Petro aikštėj susirinkusi minia stebi ir laukia, kokie dūmai išsiverš iš kamino; jei juodi, tai balsavimas nepavyko; jei balti (sausų popierių ir skiedrelių), tai ženklas, kad popiežius jau yra išrinktas.

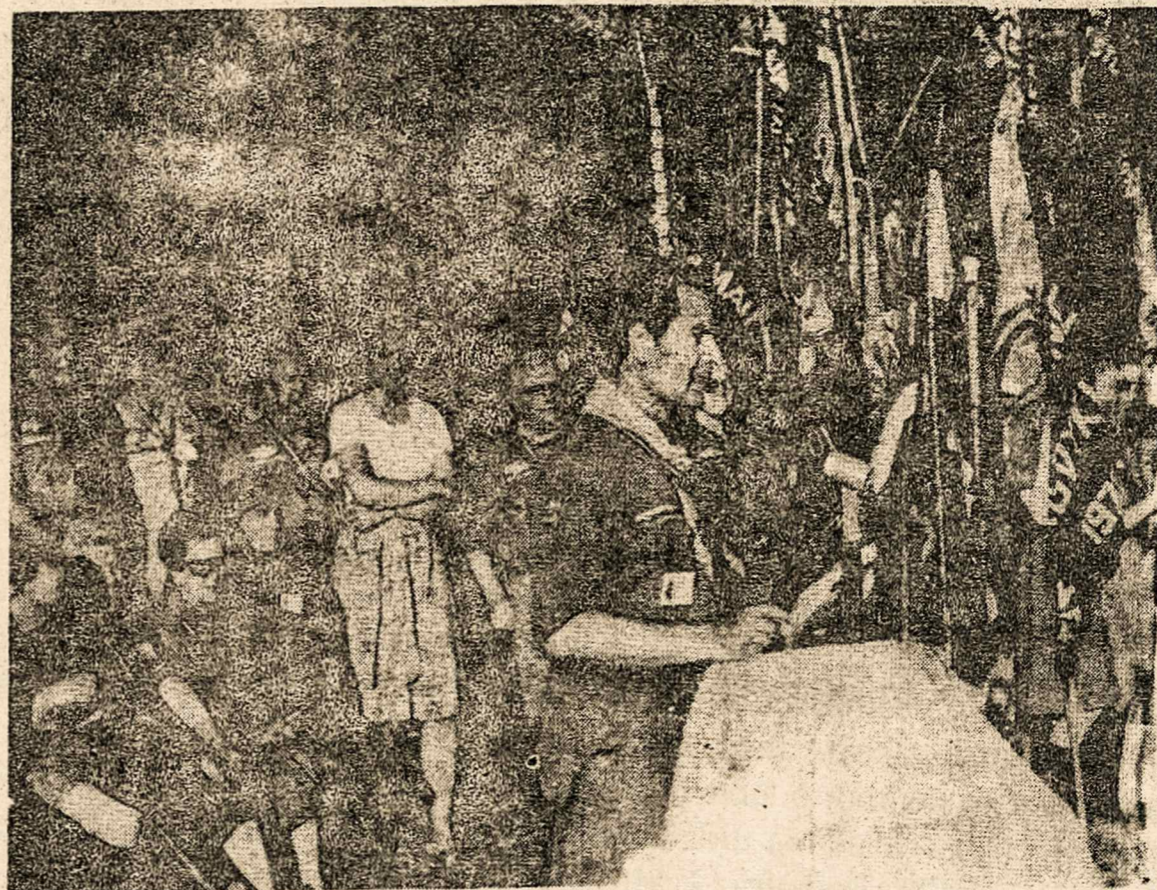
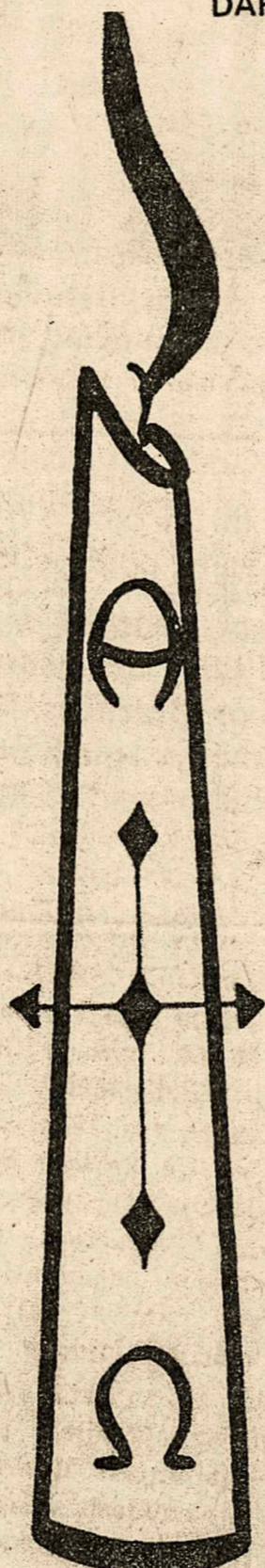
Pranešu jum didelį džiaugsmą...

Dekanas naujai išrinktąjį popiežium paklausia, ar jis priima išrinkimą ir kokį vardą nori turėti.

Pagaliau ateina iškilmingas momentas. Kardinolų dekanas iš balkono Šv. Petro aikštėj laukiančiai miniai praneša išrinkto popiežiaus vardą. Pirmiausia jis praneša tradicine lotynų kalba: "Annuntio vobis gaudium magnum. Habemus Papam..." — Pranešju jum didelį džiaugsmą. Mes turim popiežių...

Po to balkone, baltais drabužiais apsirengęs pasirodo ir naujasis popiežius ir suteikia savo pirmąjį apaštalinį palaiminimą "Urbi et Orbi" — Miestui ir Pasauliui.

DARBININKAS

Dabartinis PLB pirm. VYT. KAMANTAS sveikina skautus VI-je tautinėje stovykloje Paxtone, Mass. Nuotr. V. Bacevičiaus

Brazilijos lietuvių vardan

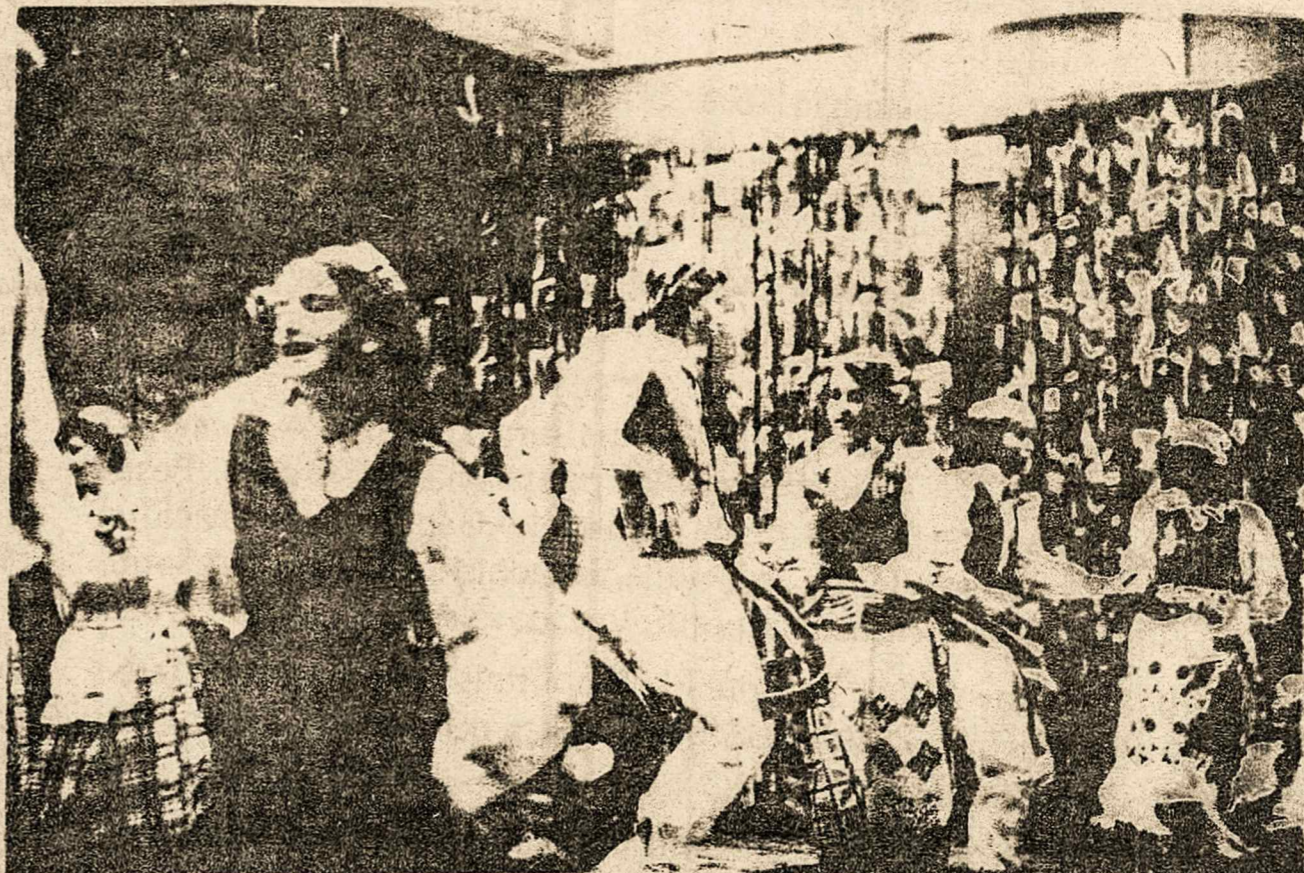
VI TS pilnai ir aktyviai dalyvavusi Brazilijos liet. skautų vadovė ps. Eugenija Bacevičienė ir tik vieną savaitę -kun. Petras Urbaitis, SDB /seniau 20 metų misionierius Kinijoje ir 25 m. dirbęs su lietuvišiais Europoje/ - abu džiaugiasi galėję pasisemti tautinės skautiškos dvasios ir išgyti brangių žinių bei pažinčių.

Šioje tikrai didingoje ir grynai lietuviškoje jamborėje, žavingoje "Treasure valley" vietovėje vyko kas tai nepaprasto, neužmirštino. Šios dienos ir įgauta patirtis bus, pagaliau galimas nelengvas Brazilijoje sąlygas, kuo pilniau panaudota 40,000-nėje S. Paulo lietuvių tarpe ir dar plačiau.

Dėkingi už sutiktą seserišką-brolišką lietuvišką svetingumą ir už patirtą įvairiopą praelankumą, dėkoja vadams ir jaunimui ir taria: "Iki mūsų lonaus pasimatymo Pietų Kryžiaus pėdangėje - milžiniškoje Brazilijoje!" ps. Eugenija Bacevičienė kun. Petras M. Urbaitis, SDB

São Paulo "Palangos" vietininkė, ps. Eugenija Bacevičienė (iš VI TS laikraščio)

"Palangos" skautai ruošiasi 45-čio minėjimui

BRAZILIJOS lietuvių jaunimo sąjunga

K O V A

„KOVA“ yra Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos politinio koordinatoriaus aplinkraštis, visų pirma skiriamas per platųjį pasaulį pasklidusioms jaunimo sąjungų valdyboms. Taip pat „Kova“ informuoja lietuvių spaudą ir lietuvių veiksmus, pranešdama, ką PLJS yra nuveikusi politinėje arenoje. Pagal III PLJK rezoliuciją, ji turėtų išeiti keturis sykius į metus. Aiškiai to nedarome, bet ne iš blogos valios ar tingėjimo, o labai paprastai – dėl laiko stokos. Už „Kovos“ smarkų pasivėlavimą didžiausias kaltininkas yra pats redaktorius. Tačiau, kaltos ir įvairių kraštų jaunimo sąjungos, kurių valdybos mums absoliučiai jokių žinių nesiuočia apie savo politinę veiklą ir nieko iš mūsų, politinio centro, nepageidauja. Per ketvirtąjį jaunimo kongresą būtinai reikės visiems atstovams persvarstyti mūsų politinę metodologiją ir politinės veiklos galimybes, kad ateityje išsivystytų efektinga pasaulinė jaunimo politinė veikla. Tokia pasaulinė veikla faktiškai šiuo metu neegzistuoja. Mes, gyvenantieji Šiaurės Amerikoje, šį tą nuveikiame, bet nežinome, kas darosi su jaunimo sąjunga politiniuose Pietų Amerikos, Europos ir Australijos frontuose.

Vis dėlto, neskubėkime viską vien juodais dažais nutapyti. Per tuos metus su viršum nuo paskutinio „Kovos“ numerio pasirodymo, PLJS padarė tam tikrą politinę pažangą. Tos pažangos kroniką čia ir pateikiame.

PLJS politinių įvykių kronika

1977 m. gegužės 14 d. PLJS politinis koordinadorius išsiuntė laišką kartu su PLJS politinės veiklos planu kiekvieno krašto jaunimo sąjungos politiniam koordinatoriui, o kur tokio posto nėra – valdybos pirmininkui.

PLJS politinė komisija, talkininkaujant Detroito LJS skyriui bei PLJS valdybos nariams Toronte, 1977 m. vasarą paruošė 10 puslapių memorandumą anglų kalba, užvardinta „Memorandum on the Denial of Human Rights of Lithuanian Youth“ („Memorandumas apie žmogaus teisių paneigimą lietuvių jaunimui“). Šis raštas, remdamasis „Lietuvių Katalikų Bažnyčios Kronikos“ ir „Aušros“ leidiniais, įrodė, kaip sovietų valdžia religiniai bei tautiniai persekioja Lietuvos jaunimą. Memorandumas buvo pasiųstas 1977 m. rugsėjo 23 d. visiems nekomunistiniams kraštams, pasirašiusiems Helsinkio baigiamąjį aktą ir tuomet dalyvavusiems Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo konferencijoje Belgrade. Į PLJS dokumenta raštu reagavo Vokietijos Federalinės Respublikos generalinis konsulas, Kanados užsienių reikalų ministerijos direktorius Rytų Europos padaliniai ir Didžiosios Britanijos laikinas generalinis konsulas. Sekančiais 1978 metais JAV lietuvių jaunimo sąjunga šį memorandumą atspausdino su savo antrašte ir išsiuntinėjo plačiai Amerikos spaudai.

PLJS 1977 m. balandžio 16 d. oficialiai pagimdytas Pabaltiečių žygis už žmogaus teises įvyko Washingtone 1977 m. rugsėjo 24 d. prie Lincolno paminklo. Susirinko maždaug 4000 pabaltiečių. Žygyje kalbėjo 4 JAV senatoriai, 1 kongresmenas, 2 sovietų disidentai. Po žygio įvyko spontaniška, nelegali jaunimo eiseną į rusų ambasadą. PLJS politinis koordinadorius buvo žygio vykdomojo komiteto pirmininkas.

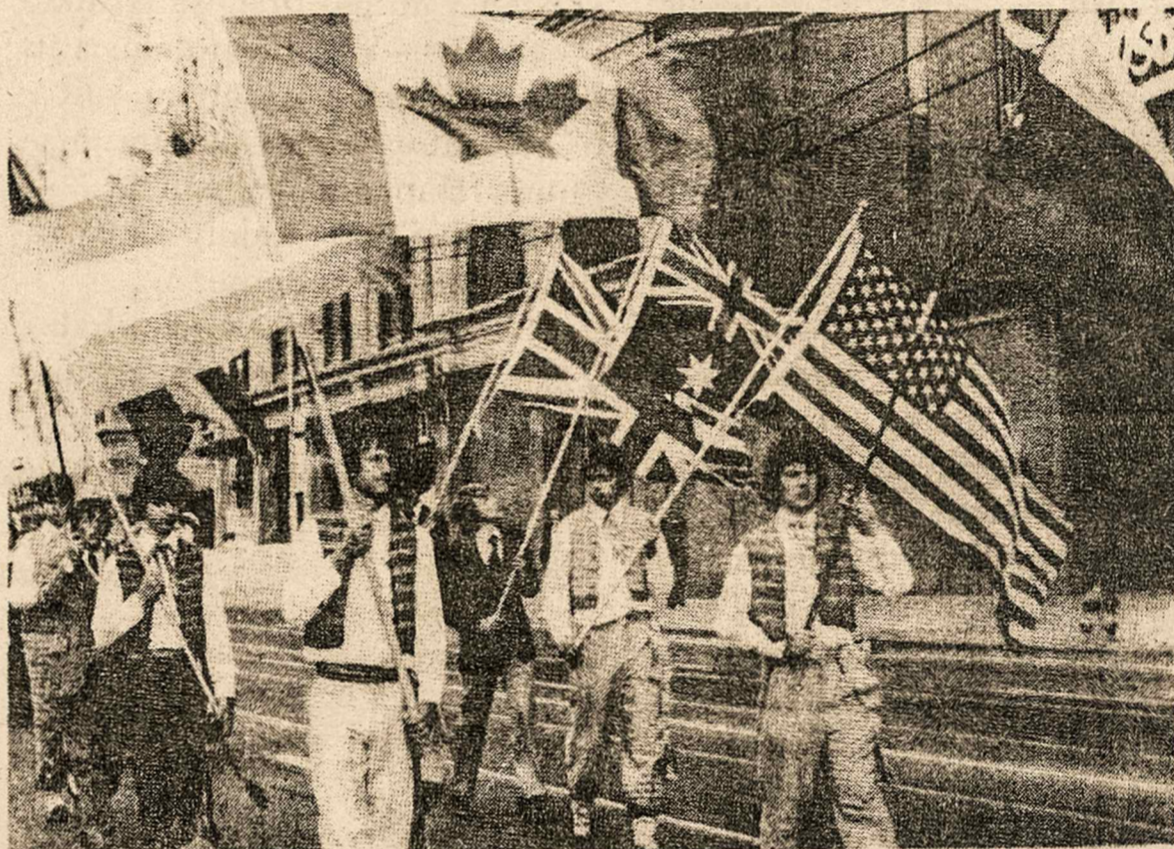
1977 m. gruodžio 30-31 dd. PLJS politinė komisija (A. Banionytė, M. Drunga, V. Nakas) susirinko pasitarimams Toronte. Posėdžiuose taip pat dalyvavo PLJS pirmininkė Gabija Juozapavičiūtė bei PLJS patarėjai Romas ir Emilija Sakadolskiai. Aptarta sekanti PLJS politinė konferencija ir politinio vadovėlio leidimo galimybės.

1978 m. kovo 19 d. Toronte PLJS politinis koordinadorius tarėsi su PLJS, KLJS ir JAV LJS pirmininkas dėl bendrai ruošiamos politinės konferencijos.

1978 m. birželio 13 d. lietuvių pasimatyme su JAV Viceprezidentu Mondale ir trumpame susitikime su JAV Prezidentu Carteriu dalyvavo PLJS politinis koordinadorius.

Lietuviai demonstracijose už žmogaus teises. Demonstracijos vyko liepos 16 Clevelande. Nuotr. A. Rukšėno

Įvairių kraštų lietuviai neša savo kraštų vėliavas parade Toronte žygiuojant po dainų šventės prie žuvusiųjų paminklo. Nuotr. V. Bacevičiaus

1978 m. birželio 17-18 dd. Čikagoje įvyko PLJS–KLJS–JAV LJS ruošiamą politinę konferenciją.

1978 m. liepos 3 d. PLJS politinis koordinadorius susitiko su jaunais PLB seimo atstovais bei dalyviais iš Prancūzijos, Vokietijos, Argentinos, Brazilijos, Australijos, Kolumbijos. Ta proga pasidalinta informacija apie įvairių šalių jaunimo sąjungų politinę veiklą ir ieškota būdų, kaip PLJS galėtų prie tos veiklos efektingai prisidėti.

(Bus daugiau)

KAUNIEČIŲ „ŠILELIAI“

Kauno radijo gamykla kasmet pagamina 80.000 mažųjų televizijos priimtuvų „Šilelis-402D“, kurių ekrano įstrižainė yra 16 cm. Jie parduodami ne tik Sovietų Sąjungoje, jos satelitinėse valstybėse, bet ir Britanijoje, Prancūzijoje, Olandijoje. Šiuo metu jau pagaminti pirmieji priimtuvai „Šilelis-C-401“ spalvotoms televizijos laidoms. Jie turi 24 kanalus, 32 cm ekrano įstrižainę, sveria 16 kg. Naujieji priimtuvai skiriami olimpinėms Maskvos žaidynėms – jais naudosis sporto komentatoriai. Iki metų pabaigos naujųjų

„Šilelių“ numatoma pagaminti 450, o iki žaidynių pradžios Maskvon jų bus pasiūsta 2.800.

CURSO DO IDIOMA LITUANO POR CORRESPONDÊNCIA

Informações:

Caixa Postal 4421
01000 SÃO PAULO, SP

Literatūra ~ Dailė ~ Mokslas

Kitatautė, kalbanti lietuviškai

Mišrioje Venecuelos lietuvių šeimoje, kurios kitatautė motina išmoko lietuvių kalbą

ALEKSANDRA VAISIŪNIENĖ

Juo daugiau rūpinamasi jaunosios kartos lietuviškumu, juo sunkiau šis klausimas sprendžiamas. Skilimas tarp jaunosios ir senosios kartos jau pasireiškia visur. Jaunoji karta palapsniui (nevisi) išsijungia iš lietuviško gyvenimo. Jaunimas greitai apsipranta svetimose aplinkose ir lengvai pasiduoda svetimai įtakai. Jokie pamokymai, tėvų pabarimai, svetimųjų priekaištai nepasiekia savo tikslo. Daugumas iš jų nekalba lietuviškai ir nesistengia išmokti.

Man parūpo pasikeisti mintimis su Maracay mieste gyvenančia Henriko Gavorsko žmona, kuri, būdama kitatautė, išmoko lietuvių kalbą, ir visi jos trys sūnus taip pat kalba lietuviškai. Įdomu buvo sužinoti kokią praktišką naudą turėjo jos gyvenime lietuvių kalbos išmokimas.

Vieną dieną nuvykau į Maracay. Tai pusės milijono gyventojų miestas. Anksčiau buvo svarbus valdžios įstaigų centras. Diktatoriaus Gomes laikais visos valdinės įstaigos buvo Maracay mieste. Pats diktatorius turėjo puikius didelius rūmus pačiame miesto centre. Jis pasižymėjo savo griežtumu, dėlto ir vagysčių tame laikotarpyje nebuvo. Su pilna pinigine galėjai pavargęs miegoti viešame parke. Ką tik pagaudavo vagiant, policija surakindavo kojas geležinėmis grandinėmis ir išvarydavo į džiungles kelių tiesti. Iš ten jau niekas gyvas nebegriždavo — nuo sunkaus darbo ir karščio išmirdavo.

Maracay mieste lietuviškų šeimų yra apie 42, kurias sudaro apie 65-70 asmenų, jaunimo — apie 20. Dalis lietuvių yra stiprūs prekybininkai.

Henriko žmona Luiza, kaip visuomet, maloni, kukli, vaišinga, rūpestinga žmona ir vaikų motina. Su savo vyru susipažino Salzburgo mieste, Austrijoje, 1964 m. Pas Luizos tėva tuo metu gyveno lietuvis Stasys Lepetkevičius. Jis palaikė ryšius su kitais lietuviais iševiais, tai ir ją supažindino su jos būsimuoju vyru. Iki to laiko nepažinojo nė vieno Lietuvos piliečio ir apie Lietuvą tebuvo girdėjusi tik mokyklose iš geografijos pamokų. Lietuvių kalbos iki karo nabaigos taip pat nebuvo girdė-

LUIZA GAVORSKIENĖ, austrė, išmokusi kalbėti lietuviškai

jusi. Jos gimtinė — Salzburgas. Susipažinusi su Henriku, padraugavusi, ryžosi ištekti. Greitai suprato, kad reikia išmokti gimtąją savo vyro kalbą.

Luizos tėvas vertėsi daržininkyste ir turėjo savo prekybą. Ištekėjusi, tuojau prašė vyrą, kad jai parūpintų lietuvių kalbos vadovėlius. Pats geriausias lietuvių kalbos mokytojas pradžioje buvo jos vyras ir jo motina, kuri drauge gyveno. Pats neįdomiausias lietuvių kalbos mokymosi laikotarpis buvo, kol išmoko pakankamą skaičių žodžių, kirčiavimą, ištirimą, linkniavimą ir asmenavimą. Lietuvių kalbos gramatika labai sunki, todėl Luiza pirmoje eilėje stengėsi išmokti žodinę kalbą. Kaip moteris, tokiais atvejais daug drąsesnė, nesivaržydavo ištarti žodžius, kad ir netaisyklingai. Stengdavosi dalyvauti visur, kur kalbėdavo lietuviai, klausydavo jų ištirimą.

Į Venecuelą atvažiavo jau gerokai pramokusi lietuvių kalbos. Padidėjus šeimai, namuose buvo nutarta vaikus mokyti abiejų tėvų kalbų. Venecueloje padėtis kalbų atžvilgiu labai pasunkėjo, nes prisidėjo ispanų kalba. Motinai pareigos pasidaryti sunkios — vaikus reikėjo mokyti trijų kalbų. Vaikus mokė lietuviškai, kiek pati buvo išmokusi; juos bemokydama ir pati išmoko. Ispanų kalbos vaikai mokėsi mokykloje ir iš draugų. Šiandieną Luiza kalba lietuviš-

kai su akcentu, skaito, bet rašo sunkiau.

Vaikai lietuviškų švenčių parengimuose deklamuodavo eilėraščius lietuviškai, paūgėję šoko tautinius šokius. Maracay miestas tautinių šokių grupės neturi, tad tėvai kas šeštadienį veždavo vaikus į Valencijos miestą (65 km.), į Aurelijos Žalnieriuonaitės tautinių šokių grupę. Savo laiku Maracay mieste veikė vargo mokykla, kuriai vadovavo mokytojas Juozas Kukanauza, tuo metu gyvenęs Valencijos mieste. Jis šeštadieniais atvažiuodavo į Maracay miestą mokyti vaikų lietuvių kalbos. Patalpas, mokslo reikmenis ir baldus parūpino Henrikas Gavorskas savo daugiaaugščio namo patalpose. Ten Luizos ir kitų Maracay lietuvių vaikai mokėsi apie dvejus metus

Luiza visose lietuvių kolonijose yra labai gerbiama ir mėgstama, kad būdama svetimtautė išmoko mūsų tautos kalbą, suprato mūsų rūpesčius, pažino mūsų tautos papročius, muziką ir dainas.

Baigus šį pasikalbėjimą, Luiza prisiminė kitas mišrias šeimas ir tarė: jei norima sugyventi, tėvai turi išmokti vienas kito kalbą ir išmokyti savo vaikus abiejų tėvų gimtųjų kalbų. Tik tada bus darnus šeimos gyvenimas, ir nė viena pusė nesijaus nuskriausta.

Mums Luizos, kaip svetimtautės, lietuviškai ištarti žodžiai skamba daug mieliau, nes jiems išmokti reikėjo daug pastangų ir meilės. Jos patarimą tepriima jaunosios šeimos kaip nuosirdų ir praktišką pamokymą, pačios išgyventą.

Lietuvių sodyba Lituanika prie Sao Paulo Brazilijoje. Nuotraukoje matyti pirmasis pensininkų poilsio namas ir KUN. P. URBAITIS Nuotr. P. Rukšio Tėviškės Žiburių klišė

LIETUVIŠKOJI ŠEIMA YRA MAŽOJI LIETUVA,
KURIOJE AUGA ATEITIS TAUTA

FÁBRICA DE GUARDA-CHUVAS

Guarda chuvas de todos os tipos, para homens, senhoras e crianças. Mini-sombrinhas, tipo italiano e alemão.

Vicente Vitor Banys Ltda.

Inscr. Estadual: 104.519.617

C.R.C.80.882.909/001

R. Coelho Barradas, 104
V. Prudente

Fones: 274.0677 - (Res. 274.1886)
São Paulo

BRAZILIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ

COMUNIDADE LITUANO-BRASILEIRA

REG. SOC. 25688 · 4.º RTD-SP

Rua Juatindiba, 28 · Parque da Moóca · 03124 São Paulo, SP

Fone: 273.0338

BRAZILIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS

B A L S A V I M A I

Spalio 15 dieną vyko balsavimai į BLB-nės Tarybą ir Revizijos komisiją. Buvo balsavimo dėžės-urnos Zelinoje, Mookoje ir V. Anastácio mokykloje; kiti balsai buvo surinkti per atstovus ar pasiekė Bendruomenės būstinę paštu.

Laikraščiu išeinant, dar nebuvo gauti pilni balsavimo rezultatai; jie bus paskelbti sekančiam ML numerį.

Įdomu pastebėti, kad ir toli nuo kolonijos centrų gyvenantys tautiečiai džiaugiasi lietuviško gyvenimo pasireiškimais. Pavyzdį galime imti iš šio tautiečio, kuris rašo iš Nova Odessa: "Gavau pranešimą, kad reikia siųsti balsavimą. Tai yra gražu ir malonu matyti ir girdėti, kad lietuvis dar vis kelia galvą aukštyn. Tai yra geras darbas. Bet aš tai negaliu nieko daryti – esu visai svetimas, nepažįstu asmeniškai nei vieno asmens, ir daug metų gyvenam ant laukų Brazilijos raistuose, tai ir nesu tinkamas dėl tokio darbo". (Seka parašas)

PLB VALDYBOS POSĖDIS

Rugsėjo 16 d. Jaunimo Centre, Chicagoje posėdžiavo PLB, PLJS JAV ir Kanados LB valdybų pirmininkai ir nariai. Dalyviai buvo supažindinti su naujosios PLB valdybos atliktais darbais, Jaunimo Kongreso rengimu ir pasitarta dėl ateities PLB darbų linijos ir vykdymo. Sutarta plėsti ir stiprinti lietuvių švietimo, kultūrinę, politinę ir kitokią veiklą, nes PLB V-sis seimas Toronte įpareigojo Pasaulio Lietuvių Bendruomenę dar daugiau rūpintis Lietuvos laisvinimo darbų koordinavimu ir tautinės gyvybės išlaikymu. Daug darbo ir lėšų pareikalaus ateinančiais metais Vakarų Europoje įvykstantis IV-sis Pasaulio Lietuvių jaunimo kongresas, Kanados LB pažadėjo kongresui surinkti 10,000 dol. ir JAV LB – 80,000 dol.

Posėdį pravedė PLB valdybos pirmininkas Vytautas Kamantas, dalyvavo PLB valdyba – vykdomasis vicepirm. Vaclovas Kleiza, Antanas Juodvalkis, Daina Kojelytė, Saulius Kuprys, dr. Algis Paulius, Romas Sakadolskis, Mečys Šilkaitis, PLB Garbės teismo pirm. dr. Juozas Sungaila, PLB Kontrolės komisijos pirm. Vytautas Kutkus, Pasaulio Lietuvių jaunimo sąjungos pirm. Gabija Juozapavičiūtė, JAV LB tarybos pirm. Raimundas Kudukis, JAV LB krašto valdybos pirm. Algimantas Gečys, JAV LB Visuomeninių reikalų tarybos pirm. Aušra Zerr, JAV LB švietimo pirm. Bronius Juodelis, JAV LB krašto valdybos vicepirm. Modestas Jakaitis, Kanados LB krašto valdybos pirm. Jonas Simanavičius, Kanados Jaunimo sąjungos pirm. Paulius Kuras ir JAV LB Vidurio Vakarų apygardos pirm. Kazys Laukaitis.

MARIJA, VATIKANAS IR ROZANCIUS

Spalių mėnuo – Rožinio mėnuo. Rožinio kalbėjimą Spalių mėnesį įvedė popiež. Leonas XIII devyniolikto šimtmečio gale.

Kai kurie sako, o gal būt, kas ir iš skaitytojų pasakys, kad tai buvo praeitame šimtmetyje. Dabar gi po II Vatikano susirinkimo mažai kalbama apie Mariją. Kai kurie kunigai išmeta Marijos statusas iš bažnyčių ir beveik nekalba viešai maldų į Mariją.

Be abejo, yra tokių perdėjimų. Bet anksčiau buvo perdėjimų į kitą pusę. Daug kas statydavo Mariją beveik lygiai su Dievu ir net daugiau į Mariją meldavosi, kaip į patį V. Kristu

Visuotinis vyskupų susirinkimas Vatikane paliepė kunigams ir tikintiesiems vengti tokių perdėjimų. Jis svarbiame dokumente, konstitucijoje apie Bažnyčią ištisame skyriuje Mariją pristato kaip Dievo ir žmonių dvasinę Motiną. Užtarėją Kristaus padėjėją, pačios Bažnyčios paveikslą ir dorybių pavyzdį. Jis baigia paraginimu:

– Visi tikintieji tegu karštai prašo Dievo ir žmonių Motiną, kad kartu su visais šventaisiais užtartų mus pas savo Sūnų.

Visą tą Vatikano nepakeistą Bažnyčios mokslą ir praktiką labai gerai išreiškia Rožinio malda. Kalbėdami Rožančių mes vis šloviname, aukštiname Mariją, vis sakydami: "Šventoji Marija, Dievo Motina, tu pagirta tarp moterų." Su dideliu, sūnišku pasitikėjimu šaukiame Josios pagalbos ir užtarimo: "Malonių pilnoji, Dievo Motina, melskis už mus".

Kalbėdami Rožinį apmąstome, prisimename tikėjimo paslaptis, stebimės, grožėjame Kristaus ir Marijos gyvenimo pavyzdžiu bei dorybėmis, pavz. Marijos nuolankumu, paklusnumu, Dievo ir Artimo gyva meile, aukos dvasia. Tokiu būdu patys ryžtamės sekti jais ir išsiprašome Dievo pagalbos vykdyti tas dorybes.

Taip Rožinio malda tampa mums tarsi lyg kokia sutrumpinta Evangelija, trumpas katekizmas, vis primenąs Dievą, didžiasias mūsų gyvenimo vertybes ir padedanti garbinti Dievą ir siekti jį.

P. Daugintis

Iš kairės: Kanados LB krašto valdybos pirm. Jonas Simanavičius, PLB pirm. Vytautas Kamantas, JAV LB krašto pirm. Algimantas Gečys.

MŪSŲ ŽINIOS

PRANEŠIMAS

Visi, redakcija ir skaitytojai pageidaujame, kad ML būtų gyvesnė ir įdomesnė ypač vietinėm žiniom. Tam reikia daugiau bendradarbių – informatorių, korespondentų iš organizacijų įvairių vietovių bei sričių. Reikia sudaryti informatorių tinklą.

Šiam tikslui šaukiamas viešas SUSIRINKIMAS, į kurį kviečiam plunksnos darbuotojai, įvairių institucijų atstovai, bairų ryšininkai bei visi kiti, kurie domisi mūsų spaudos reikalais.

SUSIRINKIMAS bus šio mėnesio 29 dieną, 4 val. po pietų (po lietuviškų Mišių) Zelinoje, Jaunimo Namuose.

SKAUTŲ ĮSIKŪRIMO BRAZILIJOJE 45-METIS

M I N Ė J I M A S: Lapkričio (Novembro) 11 d. 19 val.

Šv. Kazimiero parapijos salėj:

- Įvairi skautiška programa
- Istorinių nuotraukų išstatymas
- Bus galima įsigyti įvairių tautinių suvenyrų

Lapkričio 12 d. 11 val.: Skautų Mišios V. Zelinės bažnyčioj.

"KNYGA – DAUGIAU NEI LAŠAS ANT ĮKAITINTO AKMENS"

VILNIUS. – "Jūsų knygos mums reiškia daugiau, nei vandens lašas ant įkaitinto akmens; jos – tai liepsnojantis degtukas išdžiūvusiam miške", rašo vienas skaitytojas iš Sovietų Sąjungos apie religinę literatūrą, kuri Sovietijos krikščionis pasiekia iš užsienio.

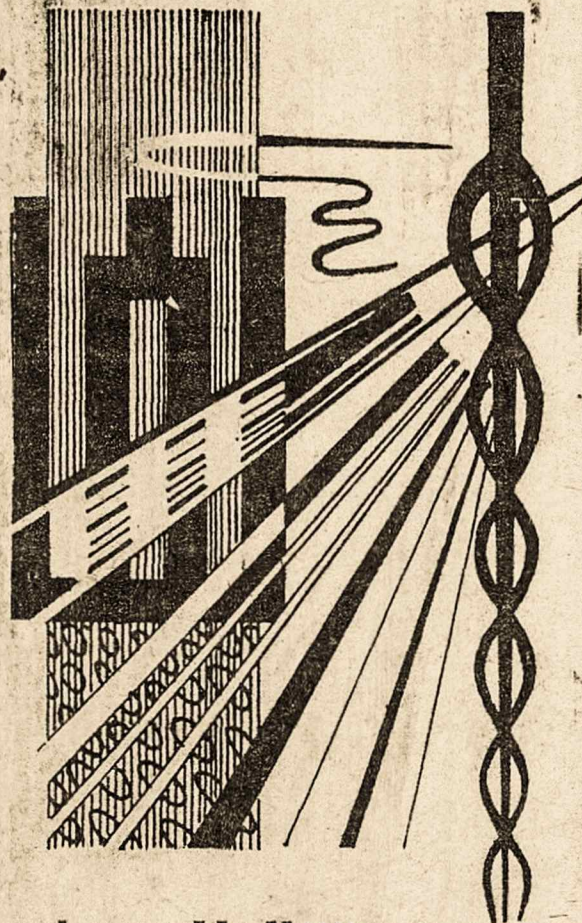
Sovietų Sąjunga jau 17 metų rūpinasi Krikščioniškasis rusų studentų sąjūdis su centru Paryžiuje.

Šveicarų informacinis biuletenis "Glaube in der Zweiten Welt" ("Tikėjimas antrajame pasaulyje") rašo, kad po 60 metų draudimo ir persekiojimų, religinės bei filosofinės literatūros troškulyms Sovietų Sąjungoje yra toks didelis, kad žmonės net iš Vidurinės Azijos bei Tolimųjų Rytų važiuoja į Maskvą ir Leningradą, ieškodami religinių knygų.

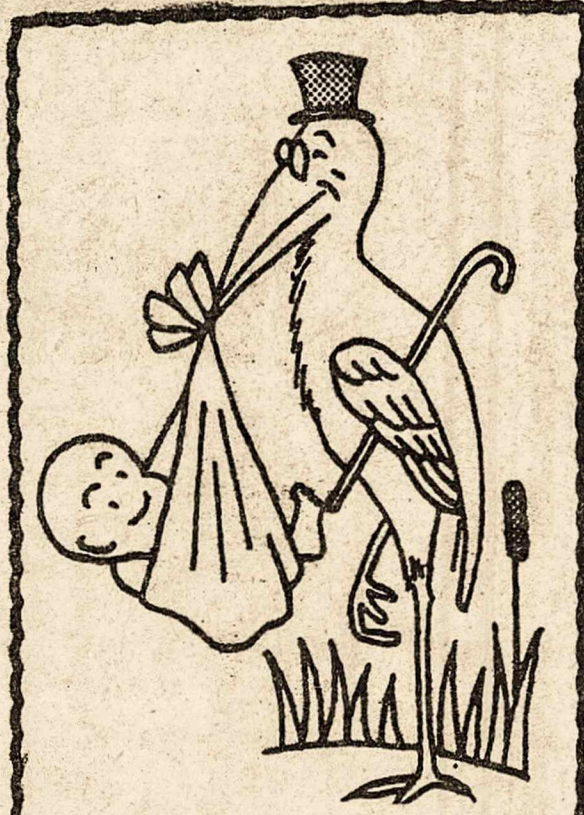
Lietuvoje pasiilgstama netik religinės literatūros, bet taip pat betkokių religinių dalykų: rožančių, medalikėlių.. ir RELIGINIO turinio KALĖDINIŲ bei VELYKINIŲ ATVIRUKŲ..

Bedieviška valdžia stengiasi panaikinti Kalėdų šventės pasireiškimus. Yra mūsų pareiga siųsti Lietuvon kiek galint daugiau kalėdinių kortelių ir taip suteikti džiaugsmo tautiečiams, o kartu ir liūdyti, kad Kristus tikrai gimė.

KALĖDINIŲ KORTELIŲ jau dabar galima gauti Parapijose. Tuoj pasiūnčiant, dar gali laiku pasiekti LIETUVĄ ir PAPERASTU PAŠTU.

Labai panašiai atsiliepia ir mūsų tautiečiai Lietuvoje, susitikę su atvykusiais iš Amerikos, sakydami: "Atvežkite mums tikros literatūros, bet ne skudurų. Mes alkstame dvasinio peno".

Praėjusį šeštadienį, spalio 14, anksti rytą, gerasis garnys Leonorai Augustaitytei -Mendes ir Eduardui Mendes atnešė gražią dukrytę, kuri užregistruota NICOLÉ Augustaitis-Mendes vardu.

Mažajai NIKOLEI, laimingiems Tėveliams ir besidžiaugiantiems Seneliams, p.p. Augustaičiams, sveikatos, laimės ir gausios Viešpaties palaimos!

"NEMUNO" VEIKLA

Tautinių šokių ansamblis NEMUNAS yra visur kviečiamas kaip svarbus kultūrinis elementas. Ir turi nuolat progos priminti ir išskelti Lietuvos vardą.

Antrą spalio sekmadienį šoko Parque da Agua Branca, tenai švenčiant "semana comunitária da participação da criança", kurią manifestaciją pravedė "Fundo de Assistência do Palácio do Governo".

Trečią sekmadienį (15.X) šoko pirmam didžiajam portugalų festivaly Rio de Janeire (Maracanazinho stadione).

Šio mėn. 17 d. 21 val. pasirodys TV Canal 4, Moacir Franco programoj. Bus parodyta ir vaizdų iš Lietuvos.

29.X pasirodys 15-tam dideliame portugalų festivaly São Paulo, ginasio de Ibirapuera.

Programoj dar turi daug manifestacijų iki metų pabaigos.

NEMUNUI geriausi linkėjimai.

KNYGOŠ

TĖVAS JONAS BRUŽIKAS SJ

Kun. Bružiko gyvenimas gražiai aprašytas 180 puslapių knygoje. Turi gana daug iliustracijų. Visi, kas tik pažino Tėvą Bružiką –misijonierių, turėtų paskaityti tą knygą. Ypač įdomi jo jaunystė ir sunkus kelias į mokslą. Gražus pavyzdys jaunimui.

Kaina Cr. 30,00

CINQUENTENARIO - PENKIAS-DEŠIMTMETIS

Tai Brazilijos lietuvių istorija. Ši knyga turi būti kiekvieno čia gyvenančio lietuvio namuose. Pažinkime, kokia mūsų praeitis, kaip lietuviai kūrėsi šiame krašte. Daug įdomių prisiminimų ir nepaprastai didelis skaičius nuotraukų. Kiekvienas lietuvis čia ras pažįstamų. Tai 208 puslapiai pilni įvairiausių faktų. Iliustracijų užrašai ir dalis straipsnių yra vietos kalboje.

Knyga tinka dovanai ir lietuvių draugams brazilams. Pasinaudokite dar atlikusiais egzemplioriais; jų daug nėra, greit baigsis, o sekanti laida dar nepramatyta leisti. Kaina Cr.60,00.

LITERATŪROS BŪRELIS

Literatūros būrelio mėnesinis pobūvis įvyks spalio 28 d. 20 val. pas Janiną ir Henriką Valavičius, Al. dos Quinimuras, 447 telef.: 275-2619.

REIKALINGA AUKLĖ MAŽIEMS VAIKAMS. LIETUVISKOJ ŠEIMOJ. TIK VAIKŲ PRIEŽIŪRA. GEROS SĄLYGOS.

Kreiptis į ML administraciją

Vienas laikraštis, turįs daug skaitytojų, reiškia tiek pat, kiek du korpusai armijos.

Napoleonas

PARDUODAMAS NAMAS

Parduodamas namas Mookos rajone, R. Manoel Pereira Lobo, 418 (šita gatvė prasideda Av. Alvaro Ramos ir baigiasi R. Siqueira Bueno, 1949). Sklypas 240 m².. visas užstatytas.

Kreiptis į R. Manoel Pereira Lobo, 418, arba R. Inácio, 826 Vila Zelina.

MŪSŲ ŽINIOS

SUSITIKIMAS LITUANIKOJE

Spalio (outubro) 22 dieną Soddyboje įvyks pirmojo senelių kaimo namuko pašventinimas. Numatyta sekanti programa:

10,30 val. Namuko pašventinimas.

11,00 val. Pamaldos.

12,00 val. Pietūs.

Važiuoti galima savo susisiekimo priemonėmis arba specialiais autobusais. Norintieji daugiau informacijų gali skambinti telefonu 63-5975.

Visi lietuviai prašomi šią dieną rezervuoti susitikimui.

DĖMĖSIO

Norintieji gauti pietus – churrasco turi įsigyti bilietus iš anksto.

Bilietas – 60 kruzėirų

KUNIGŲ VIENYBĖS POSĖDIS

Spalio 11 d. V. Zelinos klebonijoje įvyko Brazilijos lietuvių kunigų vienybės posėdis. Buvo tartasi pastoracijos bei spaudos reikalais.

Nutarta ieškoti priemonių pagyvinti ML-vą žiniomis iš parapijų ir bairų. Aptarta taip pat LKB KRONIKOS vertimas ir leidimas portugališkai.

Iškeltas reikalas pasinaudoti LITUANIKOS šodyba ne tik fiziniam, o ir dvasiniam atsigavimui. Nutarta tenai organizuoti vieną kartą į mėnesį lietuviškas Mišias ir kartkartėmis susikaupimo savaitgalius.

Toks pirmas susikaupimo savaitgalis numatytas gruodžio (dezebro) 9-10 dd., kaip artimas pasiruošimas Kalėdoms. Tikslī programa bus pranešta vėliau.

Sekantis Brazilijos lietuvių kunigų vienybės posėdis numatytas 1979 m. sausio 26 d. (pas t. V. Pupinį – Ipirangoj, ar pas mons. P. Ragažinską – Peruibėj).

ML REDAKTORIUI 60 METŲ.

Kun. Pranui GAVENUI, Šv. Kazimiero parapijos klebonui ir ML redaktoriui, š. m. 11 d. suėjo 60 metų amžiaus. Trečioji dešimtinė buvo jaukiai paminėta kaip tik tą dieną įvykusiam lietuvių kunigų susirinkime V. Zelinoje, kadangi kun. Gavėnas yra taip pat visos Pietų Amerikos Lietuvių Kunigų Vienybės pirmininkas. Sekmadienio vakare, per pobū-

1948

30
metų

1978

SPAUDOS ŠVENTĖ

Lapkričio (Novembro) 19 dien.

JAUNIMO NAMUOSE

11 val.: Mišios už spaudos darbuotojus

12 val.: Spaudos balius Jaunimo Namuose

– Įvairi programa

– Loterija

– Gros lietuviška muzika

Savo dalyvavimu, tarp kita ko, paremsi LIETUVIŠKĄ SPAUDA

MŪSŲ LIETUVA

vį po a.a. Ursulės Joteikienės metinių Mišių, susirinkusieji sugiedojo kun. Gavėnui "Ilgiausių metų", linkėdami jam dar ilgai darbuotis jo atsakomygoj misijoj.

Lietuviškai kalbanti
Vyru – moterų – vaikų
gydytoja

DRA. HELGA HERING
médica

**HOMENS – SENHORAS
CRIANÇAS**

nuo 8 iki 12 val.:

Av. Eulina, 99 – V. Sta.
Maria (skersgatvis ties nr.
2214, Av. Deputado Emi-
lio Carlos – B. do Limão)

nuo 14 iki 18 val.:

Rua Quartim Barbosa, 6
(paskutinė stotis onibus
Vila Santista - Bairro do
Limão).

Tel. 265.7590

Už žmogaus širdies, proto ir minties apvaldymą
dabar vyksta milžiniška kova,
kurios atokaitoje
išmušė pasauliečių valanda,
įduodama į jų rankas
centrinį uždavinį
gyvenimo atnaujinime.

Br. Zumeris

SEMANÁRIO NOSSA LITUÂNIA

MŪSŲ LIETUVA

Caixa Postal 4421
01000 São Paulo, SP.

Director responsável
VYTAUTAS BACEVIČIUS

Redige: Equipe Editorial
Administrador: Stanislaio Šileika

METINĖ PRENUMERATA: 150 kr. GARBĖS PRENUMERATA: 700 kr.
Paskiro numerio kaina: 3,00 kr. Užuojautos ir sveikinimai nuo 60 kr. pagal didumą. Dėl kitų skelbimų tartis su administracija. Čekius rašyti: "Stanislaio Šileika" vardu.

Straipsnius ir korespondenciją redakcija taisy, pertvarko savo nuožiūra. Ne-
naudoti raštai gražinami tik autoriui prašant. Pavarde pasirašyti straipsniai
nebūtinai išreiškia redakcijos ir leidėjų nuomonę. Už skelbimų kalbą ir turi-
nij redakcija neatsako. Laikraštis spausdinamas pirmadienį; vietinės žinios
ir pranešimai 9-10 puslapiams redakcijai įteiktini nevēliau kaip iki sekma-
dienio vakaro.